24.2.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintävaliokunta, perjantai 25.02.2022 klo 11:15 /E141/2021 vp

Kirjallinen asiantuntijalausunto Itärata-hanke

Kiitämme mahdollisuudestamme antaa asiantuntijalausunto seuraaviin asioihin.

Asia: U 16/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetuksen (EU) 2021/1153 ja asetuksen (EU) 913/2010 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 1315/2013 kumoamisesta

Euroopan komissio antoi 14.12.2021 ehdotuksen uudeksi asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon (*Trans-European Transport Network*, jäljempänä *TEN-T-verkko*) kehittämiseksi. Ehdotuksen tavoitteena edistää kestävää liikennettä tehostamalla jokaista liikennemuotoa, ja edistää mm. rautatieliikenteen osuuden kasvua pidämme tarkoituksenmukaisena. Toisaalta tavoitteena oleva liikenteen sujuvoittaminen ja tehostaminen sekä liikennemuotojen välisen multimodaalisuuden ja yhteentoimivuuden edistäminen on tarpeellista.

Vuoteen 2040 mennessä valmistuvan, laajennetun ydinverkon määrittäminen asetusehdotuksessa on mielestämme erittäin merkityksellistä, ja Suomen nopeiden uusien raideyhteyksien toteuttamisen ja rahoitusmahdollisuuksien kannalta välttämätöntä. Samoin laajennetun ydinverkon priorisointi ydinverkon rinnalle, tosin eri tavoitevuotena toteutuvana, on tarkoituksenmukaista. Asetuksen hyväksyminen vaikuttaa liikenneinfrastruktuurin EU-rahoitukseen, erityisesti CEF-tukimahdollisuuksiin ja sitä kautta julkiseen talouteen. Julkisiin menoihin vaikuttavat mahdollisuudet rahoittaa CEF-tuella mm. suurten raidehankkeiden hankeyhtiöiden suunnittelemia hankkeita. CEF-rahoituksen odotetaan vaikuttavan myönteisesti myös kuntiin, jotka ovat hankeyhtiöiden omistajia, sillä ehdotus mahdollistaa hankeyhtiöiden hakea CEF-rahoitusta.

Valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, että laajennettu ydinverkko sisältäisi Suomessa suurten raidehankkeiden suunnittelua varten perustettujen hankeyhtiöiden oikolinjaukset suunnittelukohteina. Luonnollisesti hankeyhtiöiden vastuulle kuuluva mittava suunnittelutyö tähtää suurten ratahankkeiden toteutukseen, ja sen johdosta ratahankkeiden toteuttaminen on syytä sisällyttää myös laajennettuun ydinverkkoon. On hyvä, että uudet TEN-T- verkkoa koskevat asetuksen mukaiset vaatimukset huomioidaan seuraavan valtakunnallisen

liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa. Valtioneuvoston kirjelmässä on myös asianmukaisesti todettu, että TEN-T-asetuksen vaatimusten ja esimerkiksi hankeyhtiöiden toteuttamisen ei tulisi vaikuttaa muun väyläverkon kehittämiseen Suomessa. Tämän odotamme toimivan myös toisinpäin, eli muun väyläverkon kehittämisen ei tulisi vaikuttaa hankeyhtiöiden edistämiin suuriin raidehankkeisiin.

Yhdymme valtioneuvoston kantaan ja pidämme myös tärkeänä, että hankeyhtiöiden suunnittelemat oikoratalinjaukset on sisällytetty laajennettuun ydinverkkoon, mikä mahdollistaa CEF-rahoituksen hakemisen. Lisäksi hankeyhtiöiden rahoitushakemusten näkökulmasta on hyvä, että laajennettu ydinverkko rinnastetaan CEF-rahoituksessa ydinverkkoon. Pidämme myös tärkeänä, että CEF-rahoitusta voidaan hakea mm. suurten ratahankkeiden etenemisen varmistamiseksi jo ennen vuotta 2030 riippumatta siitä, kuuluuko hanke ydinverkkoon tai laajennettuun ydinverkkoon.

Asia: E 141/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) laajentamisesta kolmansiin maihin

Itärata-hanke pitää tärkeänä, että liikenneyhteyksiä Euroopan unionin ja kolmansien maiden kanssa kehitetään, jotta Suomen ja EU:n ulkomaankaupan kannalta tärkeät yhteydet kolmansiin maihin, kuten Venäjälle ja Itäisen kumppanuuden maihin sekä Aasiaan turvataan. Itäinen naapurusto on merkittävä kauttakulkualue Euroopan tavaraliikenteessä itään. Skandinavian-Välimeren käytävä edustaa Euroopan, ja myös Suomen, talouden kannalta kriittistä pohjoisen ja etelän välistä toimintalinjaa. Itäradan toteuttaminen tukee osaltaan TEN-T ydinverkon sekä rajat ylittävien liikenneyhteyksien kehittämistä.

Itärata-hankkeen ohjausryhmän puolesta

Petteri Portaankorva
Kehitysjohtaja, Kouvolan kaupunki

Tiedoksi Itärata-hankkeen ohjausryhmän kunnat ja maakunnat